

існують стільки, скільки існує сама писемність. Шумерські таблички – це найстаріші номенклатури, які збереглися до наших днів. Ці таблички слугували одномовними словниками, перелічуючи професії, худобу, посуд, божества. У них наводяться терміни, прийняті школами писців, і ці переліки стали основою більш повного словника цієї мови. Як свідчать глиняні таблички з написом вавилонською та урійською мовами, які було знайдено в Ноузі, двомовна лексикографія також з'явилася у шумерів. Аккадсько-шумерська двомовність зародилася при запозиченні аккадцями шумерської мови, коли шумерські писці, що вже звикли складати переліки слів однією мовою, почали додавати до шумерських слів аккадські переклади. Так виникли перші двомовні словники. У наш час уже розкопано досить багато різних їхніх зразків. А під час археологічних розкопок в Угариті було знайдено чотирьохмовний шумерсько-аккадсько-хурритсько-угаритський словник [2, с. 85].

Крім того, у нас є тверді, буквально кажучи, докази у вигляді написів на камені про зацікавленість правителів багатонаціональних імперій у тому, щоб їхні закони та накази були зрозумілими. Такі написи дійшли до наших часів (як двомовні, так і тримовні). У них той самий текст наведено різними мовами, так щоб його могли зрозуміти різні етнічні групи населення. Так, Бегістунський напис перського царя Дарія містить один і той же текст трьома мовами: давньоперською, аккадською та еламською. Завдяки цьому напису асиріологам вдалося розшифрувати та прочитати клинописні тексти аккадською, а пізніше й еламською мовами.

Література:

1. Кальниченко О. А. *Історія перекладу та думок про переклад у стародавні часи* : навч. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 184 с.
2. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. *Перекладознавство (німецько-український напрям)* : підручник. Київ: ВПЦ Київський університет, 2008. 543 с.

ІСТОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДУМКИ В АНГЛІЇ: КОРОТКИЙ ОГЛЯД

Олійник А. В.

гр. АУП-17

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – к. філол. н, доцент Загородня Л. З.

Переклад однозначно відігравав важливу роль в історії Англії. Якщо розглядати переклад в історичному розрізі, одразу можемо помітити, що теперішні уявлення про переклад кардинально відрізняються від тих, які були раніше, до прикладу, в епоху Середньовіччя. Загалом вивчення історії перекладу підкреслює, наскільки важливу роль відіграла перекладацька діяльність в історії суспільства. Тому мета цієї статті проілюструвати, як з плином часу змінювалися погляди на переклад, а також зв'язок цих поглядів із тогочасною перекладацькою діяльністю.

Наведемо деякі важливі аспекти і етапи в розвитку перекладацької історії Англії:

1. Час середньовіччя і ранній новий час. У цей час основною і домінуючою мовою була латинська, тож переклади з латинської мови були найпоширенішими. Латинські тексти з філософії, релігії та науки були перекладені англійською мовою, щоб вони були зрозуміліші ширшому читачеві. Це були переклади таких авторів, як Огустин, Амвросій, Беда Великий. Важко встановити, коли Середні віки в Англії змінюються добою

Відродження: за межу часто приймають творчість англійського першодрукаря Вільяма Кекстона, котрий розпочав друкувати книги у 1475 році, видав власний переклад англійською мовою розповіді про падіння Трої з французького перекладу Рауля Лефевра “Recuyell of the Historyes of Troye”. Приблизною датою поділу середньовічного перекладу на давньоанглійський та середньоанглійський вважають 1066 рік. Середньоанглійський період займає приблизно чотири століття: між нормандським завоюванням та друкарськими пресами Кекстона. Але цей період зручно поділити на дві частини: ранній та пізній середньоанглійський період, середина XIV ст., тоді англійська мова витіснила французьку мову як домінуючу літературну мову [2; 3].

2. Ренесанс в Англії супроводжується великим інтересом до класичної античної літератури, багато текстів було перекладено з грецької та латинської мов. Переклади Гомера, Платона, Арістотеля та інших авторів стали доступними англійському читачеві завдяки роботі вчених та гуманістів цього періоду.

3. Епоха Просвітництва (XVII-XVIII століття). Перекладачі цього періоду сприяли розвитку наукового та філософського знання в Англії. Переклади філософських та наукових праць, а також класичної літератури, відігравали важливу роль у поширенні ідей Просвітництва.

4. XIX століття. У цей період зріс інтерес до літературної творчості інших країн: багато класичних творів були вперше перекладені англійською мовою. Великий британський перекладач Едвард Фіцджеральд отримав визнання за свої роботи. Серед перекладачів XIX століття слід відзначити Семюеля Тейлора Колріджа. Він володів значними перекладацькими здібностями і активно займався перекладацькою діяльністю, проте його переклади не були стільки визнані та важливі, як його оригінальні поетичні твори та літературні критичні праці. Незважаючи на це, деякі з його перекладів залишили свій слід в історії літератури. Однією з найвідоміших перекладацьких робіт Колріджа є його переклади «Пісень Оссіана». Колрідж перекладав один з найважливіших творів світової літератури – «Фауста» Йоганна Вольфганга Гете. Хоча ця праця не була завершена, проте вона заслуговує на увагу.

5. XX століття. У XX столітті почалася активна робота над перекладами класичних творів, сучасної літератури та філософії. Такі перекладачі, як Т. С. Еліот, Вільям Батлер Єйтс та Доріс Лессінг зробили значний внесок у розвиток перекладу в Англії [1].

6. Сьогодні переклад в Англії є галуззю, де працюють тисячі перекладачів. Англійська мова стала міжнародною мовою комунікації, і багато літературних, наукових та інших текстів перекладаються з різних мов англійською для широкого аудиторії. Перекладацька думка в Англії відображала інтерес до різних мов та культур, сприяючи обміну знаннями та ідеями. Велика кількість високоякісних перекладів сприяла розширенню культурного та літературного спадку, дозволяючи англійському читачеві знайомитися з ідеями та творчістю авторів з усього світу.

Література:

1. Бабченко М. Ю. *Основні етапи історії перекладу у Великій Британії*. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/25009/1/%d0%91%d0%b0%d0%b1%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20%d0%9c.%20%d0%b3%d1%80.303%20.pdf> (дата звернення: 04.10.2023).

2. Кальниченко А. О. *Середньовічний латинський переклад: погляди перекладачів на свої завдання та підходи до перекладу*. UR: <https://core.ac.uk/download/pdf/14041692.pdf> (дата звернення: 04.10.2023).

3. Кальниченко О. А., Подміногін В. О. *Історія перекладу та перекладацької думки в Англії (ранній середньоанглійський переклад)*. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2006. № 27. С. 44-49.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ПОГЛЯДИ БОЕЦІЯ

Погрібна Н. І.

гр. АУП-17

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – к.філол.н, доцент Загородня Л. З.

Хоча перекладознавство як наука окреслилася лише у ХІХ-ХХ столітті, проте вона має давню історію. Вивчаючи основи цієї науки, констатуємо, що сучасні методи перекладу дуже різняться від тих, що використовувалися у давнину. Наша робота націлена на дослідження способів перекладу у період Середньовіччя з метою визначення їх актуальності для сучасних філологів-перекладачів.

До виникнення книгодрукування перекладачі постійно працювали з копіями текстів, у яких, у порівнянні з оригіналом, містилися лакуни. Тому перекладачам часом доводилося дописувати текст на свій розсуд. Наше розуміння поняття «переклад» відносно цього явища у Середні віки має бути досить гнучким, оскільки, з одного боку, це справді переписані іншою мовою джерела, з іншого – твори-оригінали, написані за мотивами давніх творів.

Середньовічні переклади були чітко регламентовані на твори для еліти і твори для широкого загалу. Відразу після нормандського завоювання перекладачі використовують переважно англо-нормандську мову, на відміну від англійської, яка на той час була мовою «низів». Переклади англо-нормандською мовою здійснювалися при дворах та у монастирських центрах.

Усний і письмовий переклад продовжував існувати в міжнародних стосунках, зовнішній торгівлі, військовій справі. Прогресивними у період Середньовіччя були переклади церковної літератури з так званих «святих мов» (єврейської, грецької, латини). Переклади церковних творів у деяких країнах сприяли розвитку національних мов і літератур.

Найпопулярнішими перекладацькими принципами в добу Середньовіччя були: «слово в слово» для перекладу церковної, філософської літератури та офіційних документів та «вільна інтерпретація» для перекладу художньої літератури.

Філософ Боецій поширив буквалістську стратегію на царину авторитетних світових текстів, він писав: «Боюсь, що роблю я помилку буквального перекладача, коли кожне слово передаю відповідним йому словом. Причина такого підходу полягає в тому, що в творах, в яких шукають знання з певного предмету, слід виражати не чари ясної мови, а незамулену істину. Отже, я відчував, що буду кориснішим, якщо, створюючи філософські твори латинською мовою, не пропущу жодної грецької літери» [1, с. 243].

Боецій (повне ім'я Аніцій Манлій Торкват Северин Боецій) – пізньоантичний і ранньосередньовічний філософ, теолог, логік, математик, політичний діяч. Його життя припало на час розпаду Західної Римської імперії та володарювання остготів. Він мав різнобічну освіту, добре знав грецьку мову і філософію; зробив кар'єру при королівському дворі у Римі. Саме тут Боецій швидко здобув славу вченого, про що свідчать релігійні діячі та письменники Кассіодор Флавій, Магн Фелікс Еннодій, Прісціан.